

ADRI VERMAAT

**ONDERWEG NAAR
FEYENOORD**

VOLKSClub OP ZUID

JUST
PUBLISHERS

HOOFDSTUK 1

Vizier op Zuid

Feyenoord is mijn club. Mijn favoriet. De club is een baken van zekerheid en toch ook een niet aflatende bron van zorg en onrust. Aangezien duizenden supporters dit zo ervaren en daar in wisselende samenstelling op sociale media en andere platforms dagelijks blijk van geven, is dat een maximale prestatie. De club intrigeert, inspireert en verbindt. Beurtelings stemt ze supporters blij, verdrietig, opgelucht en boos. Feyenoord stelt teleur en betovert. Aldoor straalt ze spanning en emotie uit. De voetbalwereld kent bovendien maar weinig plekken waar ‘hoop’ zo intens wordt beleefd als in de Kuip. Het zijn die ingrediënten die de liefde voor Feyenoord in belangrijke mate verklaren en aanwakkeren. Voor wie zich eenmaal aan de club overgeeft, is geen weg terug. Gelukkig zijn er ernstiger verslavingen denkbaar in ons bestaan.

Al zou ik in mijn leven een nieuw pad willen inslaan, dan nog kan niets en niemand mij van Feyenoord scheiden. Die zekerheid is een fijne gedachte. Voor een supporter betekent het een zorg minder. Hij heeft er zijn verdere leven geen omkijken naar. Zolang de benen nog willen is het elk jaar een nieuwe

seizoenkaart aftikken en doorgaan. Voor het overige is het maar afwachten wanneer het schip strandt.

Het enige minpuntje dat aan Feyenoord kleeft, is haar voor een voetbalclub ongekennde invloed op de persoonlijke levenssfeer. Een week, of zelfs maar een enkele dag, 'vrij nemen' van Feyenoord en de club 'on hold' zetten, blijkt in de praktijk niet te kunnen. Het is vergeefse moeite. Een utopie. Feyenoord reist altijd en overal in de hoofden en de harten van haar supporters mee. Feyenoord drogeert, tot in de tandartsstoel, operatiekamer en trouwzaal toe. Ik kan mij werkelijk de dag niet heugen waarop de club een vol etmaal uit mijn hoofd was. Thuis is onze agenda sinds jaar en dag afgestemd op háár agenda. Voor elke afspraak die gemaakt wordt, of die nu in de zakelijke sfeer is of privé, wordt eerst het speelschema van Feyenoord geraadpleegd. Om elk risico op een miskleun uit te sluiten, gebeurt dat met de grootst mogelijke zorgvuldigheid.

Persoonlijk vind ik dat niet iets om trots op te zijn of om uitgebreid mee te koop te lopen. Welbeschouwd is het een bespottelijke toestand. Het is op het ziekelijke af. Onverbloemd laat het zien wat Feyenoord met supporters doet. Een ander kan en mag daar sceptisch over zijn of zijn goed bedoelde zorg over uitspreken. Maar voor een supporter van de club is dat zijn ongewone, gewone leven. De gangbare praktijk van alledag. Zijn opstaan en zijn naar bed gaan. Hij en zijn directe omgeving moeten ermee zien te leven, of in modern jargon 'dealen'.

Waarom ga ik eigenlijk nooit met mijn vrouw Ans een weekend aan de Zeeuwse duinen uitwaaien of tussendoor een paar weken op vakantie, ook al heeft Feyenoord in die periode een paar wedstrijden op haar agenda? Is het echt zo erg

om één of twee potjes te missen tegen, met alle respect, clubs als FC Emmen of NEC? Hoewel dat in principe natuurlijk helemaal geen ramp zou hoeven zijn, zien we er al decennia consequent van af. Alles omwille van Feyenoord. De niet te betugelen drang en dwang om erbij te zijn heeft het gezonde verstand kansloos gelaten.

Ik praktiseer er niet over om een wedstrijd zonder geldig excuus aan me voorbij te laten gaan. Uitzonderingen zijn alleen een medische reden, een sterfgeval of een verplichting op het werk. Een beetje kiespijn, snotteren of vakantie vallen daarbuiten. Dat laatste vier je de rest van het jaar maar, in je eigen vrije tijd. Niet in de weken dat Feyenoord voetbalt.

Bij ons thuis is het allemaal al jaren géén onderwerp. Nooit geweest ook. Dat is het voordeel als je voor een huwelijk kiest met een, toen nog potentiële en inmiddels al lang en breed fanatieke Feyenoorder. Het is mijn belangrijkste aanbeveling uit de denkbeeldige serie ‘Mijn Feyenoord’. Het geeft nooit gezeur, want tegengestelde belangen in dezen zijn er niet. Als de club in de Kuip speelt, zijn ons beider verloven vrijwillig en geheel op eigen initiatief ingetrokken. Dat was ook het geval in de exact vijfentwintig jaar dat we rond de vijfentachtig procent van alle uitwedstrijden in de competitie bezochten. Discussie of een vorm van twijfel is daar nooit aan voorafgegaan.

Van anderen verwachten we op zijn minst enig begrip voor onze vastberadenheid om Feyenoord te laten prevaleren boven empathie. Hoe egoïstisch, kwalijk en onaardig dat ook is, moeten potentiële gastvrouwen en -heren het met deze eerlijk overgebrachte boodschap doen. Een etentje, een borrel of verjaardag op een wedstrijddag? Sorry hoor, pech gehad, Feyenoord speelt dan net. Vanwege verplichtingen elders zijn

we helaas verhinderd of in het gunstigste geval minimaal verlaat. Als dan toch nog steeds prijs wordt gesteld op onze aanwezigheid schuiven we met alle liefde aan bij het dessert. Bij een verlate aankomst op een borrel kunnen we als teken van goede wil behulpzaam zijn bij het opruimen of met het voltooien van de afwas.

Eén keer hebben we in een vlag van verstandsverbijstering gezondigd. Het liep uit op chaos en totale verwarring. Eigen schuld, dikke bult. Hadden we maar thuis moeten blijven. Dan had Ans ook die ellendige, door de hotelairco veroorzaakte keelontsteking niet opgelopen. Evenmin zouden we 's ochtends vroeg als eersten onbewust op een naaktstrand verzeild zijn geraakt, waar een uur later dikke Duitsers met een schepje een kuil in het zand groeven om zich afdoende tegen de wind te beschermen. Ze ontnamen ons de lust om nog maar te denken aan een hartige curry bratwurst voor bij de lunch.

In plaats van in de Kuip zaten we op een Spaans eiland, de zandbak Fuerteventura, meen ik. De daar heilzame rust geprezen, moesten sociale media en de in latere jaren onmisbare mobieltjes nog worden uitgevonden. Met de vader van een vriend spraken we voor onze reis af dat we hem na afloop van Feyenoord-Sparta voor de uitslag zouden bellen. Toen we de goede man, een oudere Feyenoorder en fijne Rotterdammer, op zondagmiddag om een uur of vijf met bonzend hart belden, raakte hij prompt aan het twijfelen. Weliswaar was hij als altijd erbij geweest in de Kuip, maar was het nu 1-1, 1-2 of toch 2-1 geworden?

“Nou moe, ik ben het even helemaal kwijt, ik denk dat de opwindning van nou net me nog te pakken heeft”, verontschul-

digde hij zich. “Even denken hoor. Hoe zat het nou ook weer... Nee 1-2 was het niet, dat had ik wel geweten. Ze hebben in elk geval niet verloren. Even denken hoor...”

Van huis uit opgegroeid in een niet zwaar protestants gezin ben ik in directe zin niet met Feyenoord grootgebracht. De club is me niet met de papepel ingegoten. In babykleertjes en wantjes van Feyenoord ben ik nooit naar de Kuip gebracht en ook luiers met het logo van de club zijn me vreemd. Dat ik toch op jonge leeftijd met haar ben geconfronteerd, dank ik uitsluitend aan de straat en de buurt waar we woonden. De Donkerslootstraat in Hillesluis kon in de jaren '60 met recht een paradijs voor Feyenoorders worden genoemd. Voor wie er oog voor heeft, kan ze dat nog zijn. Het deel van de straat waar wij woonden jammerlijk niet, maar bewoners van iets verderop gelegen huizen genoten zelfs van een magistraal uitzicht op de toen al betoverende Kuip.

Het deed me onlangs andermaal beseffen dat een jongensdroom niet alleen voor een lang onbekend gebleven keeper als Andries Noppert, of welke andere speler ook is weggelegd. Betrekkelijk vanuit het niets verdedigde hij tijdens het Wereldkampioenschap voetbal in Qatar het Oranje-doel. Mijn jeugdherinneringen aan Feyenoord en de Kuip voelen zoals Andries Noppert zich voelde bij zijn uitverkiezing door de toenmalige bondscoach Louis van Gaal. Het was voor hem de hoofdprijs. De geboren Fries zal het WK 2022 voor altijd in zijn hart meedragen.

Zelf heb ik dat behalve met Feyenoord al net zolang met Hillesluis. De buurt kent belangwekkende overeenkomsten met de club. Ga maar na. Hillesluis was in mijn jeugd een voornamelijk voor modale en lagere inkomens aantrekkelijke

buurt. Rust en een vrij hechte onderlinge band tussen bewoners waren de belangrijkste sociale kenmerken. In goede harmonie hielpen burens elkaar zodra dat nodig was. De meesten gingen vriendschappelijk met elkaar om. Burenhulp was vanzelfsprekend, het egoïsme gering. Bewoners waren gelukkig met hun woonomgeving en de meeste van hen veegden wekelijks hun straatje letterlijk schoon. Elke zaterdag werden de deurknoppen geпоetst en de portieken geboend.

Enkele straten waar een deel van de bewoners niet of minder zorg had voor de omgeving, kregen onvrijwillig het etiket ‘achterbuurt’ opgeplakt. Niet alle bewoners van betere straten gingen hierin mee. In hun loffelike streven de naam van hun woonbuurt Hillesluis hoog te houden en niet een hele straat af te rekenen op de aanwezigheid van een enkel luidruchtig, asociaal gezin, vermeden ze angstvallig de term ‘achterbuurt’.

Vanaf medio jaren '80 veranderde de sociale structuur in de wijk en viel ze ten prooi aan verloedering, verpaupering en onlosmakelijk hieraan verbonden criminaliteit. Die giftige elementen misten hun verwoestende uitwerking niet. Geleidelijk trokken veel van de oorspronkelijke bewoners weg uit de wijk. Ze ontaardde nog net niet in een getto.

Maar zie, sinds een paar jaar krabbelt de wijk steeds overtuigender uit haar diepe dal. Het woningbestand is of wordt op uitgebreide schaal aangepakt en opgeknapt. Na een daling is de groei van het inwonertal in de van oudsher kinderrijke buurt aanzienlijk. Opmerkelijk en voor de lokale economie gunstig is de forse groei van het aantal bedrijven in de wijk. In heel Hillesluis werd in 2021 zelfs een record aan bedrijfsvestigingen geregistreerd, 1380 in totaal. Het geeft aan dat de wijk na een lange reeks van slechte jaren is opgebloeid en

zowaar weer gewild is. De buitenruimte oogt niet langer grauw en versleten. Ze is frisser, groener en vriendelijker.

Bij een groeiend aantal bewoners maakt het jarenlange wantrouwen jegens de verschillende overheden plaats voor vertrouwen. Hoewel dat vertrouwen broos is en de buurt mede vanwege hardnekkige armoede voor verdere verbeteringen vatbaar, is dat een kentering. Hillesluis kent leven na de dood. Tegelijk blijft bestuurlijke behoedzaamheid geboden. Een buurt als deze kan alle kanten op. Ook de verkeerde, heeft de tijd genoegzaam geleerd.

Een proces van opstaan, blinken, verzinken en tóch weer overeind krabbelen is evenals Hillesluis óók Feyenoord niet vreemd. Begin jaren '60 nam de club met attractief voetbal en prachtige resultaten in het Europacuptoernooi voor Landskampioenen – de huidige Champions League – een voorshot op de gouden jaren, met 1970 als hoogtepunt. Met het winnen van de belangrijkste Europacup-trofee dat jaar ging een jongensdroom in veelvoud in vervulling. Dat was het voor coryfeeën als Eddy Pieters Graafland, Wim Jansen, Coen Moulijn, Willem van Hanegem, Rinus Israël en al die andere sterren van toen. Maar voor hen niet alleen. Het was ook mijn droom die uitkwam, die van mijn vrienden in de straat, mijn klasgenoten, van vrijwel héél Hillesluis.

Uit bewondering voor de prestaties en de internationale faam die Feyenoord had opgebouwd in de voorafgaande jaren – met een halvefinaleplaats in 1963 in het belangrijkste Europacuptoernooi tegen Benfica als bewijs hiervan – keken we als jongens uit de Donkerslootstraat op tegen de Kuip, de club en de spelers. Als we na ampel beraad besloten jacht te maken op handtekeningen moesten we eerst moed verzame-

len om thuis bij spelers aan te durven bellen. Het idee alleen al om oog in oog te staan met een van die sterren, verlamde ons. Zonder het te beseffen, maakten we onszelf denk ik kleiner dan nodig. Want op hun beurt waren de spelers destijds minder bewust van hun status van Europese toppers. In vergelijking met hedendaagse, vooral in materieel opzicht vele malen meer verwende (inter)nationale voetbalsterren waren ze gewone voetballers zonder kapsones. Jongens evenals wij van vlees en bloed, alleen een stuk ouder. Met als verschil dat zij konden voetballen en wij niet. Anders dan vrijwel alle vedetten in de huidige tijd waren ze bovendien aaibaar. Gernot Trauner, de huidige centrale verdediger van Feyenoord, is in het hedendaagse voetbal nog zo'n verademing, zoals cultheld József Kiprich dat in de jaren '90 was.

Wij zagen de eenvoud van de Feyenoorders destijds niet. We plaatsten ze op een voetstuk en leefden in de veronderstelling dat ze volstrekt onbereikbaar voor ons waren. Voor onszelf creëerden we een compleet verkeerde voorstelling van ze. Eerst als kinderen en later als pubers waren wij bovendien minder mondig dan de meesten op die leeftijd tegenwoordig zijn. Zodra het erop aankwam, nam onze flair af en toonden we ons schuchter. We waren niet zo vrijpostig of welbespraakt als het meisje van een jaar of tien dat ik op 14 april 1996 bij het vertrek van de spelersbus van Feyenoord in de richting van doelman Ed de Goeij zag lopen. "Hé, De Goeij, succes donderdag!", riep ze op enkele meters van de bus naar hem, doelend op het Europacup-treffen vijf dagen later tegen Rapid Wien.

Niet de spelers, maar de Kuip en de club brachten ons als jongens in vervoering. Het waren het logo en de uitstraling van beide die ons imponeerden. Een onderzoeker naar ons

gedrag zou mogelijk hebben geconcludeerd dat de roem en grootsheid van Feyenoord ons onzeker maakten. Dit afgezet tegen het eenvoudige decor en ons bestaan in Hillesluis. Zelf verwerp ik die suggestie.

Er was een kloof, maar die zagen wij niet als last. We ondervonden de kloof niet aan den lijve. Het was niet zo dat die ons opzadelde met negatieve prikkels die aanleiding gaven tot onzekerheid of schaamte. We waren niet verongelijkt, voelden ons niet miskend of in een achterstandspositie geduwd en kenden geen afgunst. De andere kant van de kloof – Feyenoord en de Kuip – was lang zo gek niet, vonden we. We waren hartstikke trots dat we zo dicht bij Feyenoord woonden. Haar succes was ook óns succes. Het straalde af op Rotterdam, meer specifiek op Zuid en nog gedetailleerder op de bekende Feyenoord-buurtten, waaronder Hillesluis, Bloemhof en Feijenoord. Op dat eerste stuk grond woonden wij, op een paar honderd meter van die bejubelde Kuip! Door die bril keek ik naar Feyenoord.

Eerder al droeg een ander aspect bij aan die comfortabele positie. Het sportieve succes in samenhang met de grote publieke belangstelling en hoge recettes brachten Feyenoord veel geld in het laatje. Een steenrijke club aan de rand van een buurt waar een gemiddeld gezin het niet makkelijk had, bracht trots in de harten. Ook dat accentueerde de kloof met hardwerkende arbeiders, zonder dat zij daaronder gebukt gingen.

Integendeel. Ze konden en wilden Feyenoord en de Kuip voor geen goud missen. Ze waren verguld met en apetrots op hun ‘uitlaatklep’, hun verzetje dat ze eens in de veertien dagen met vreugde en plezier aandeden. De buurt als geheel trok zich aan de successen op. Die maakten haar trots. Voor de ene